

SYTUACJA NA RYNKU PRACY OSÓB MŁODYCH W 2012 ROKU

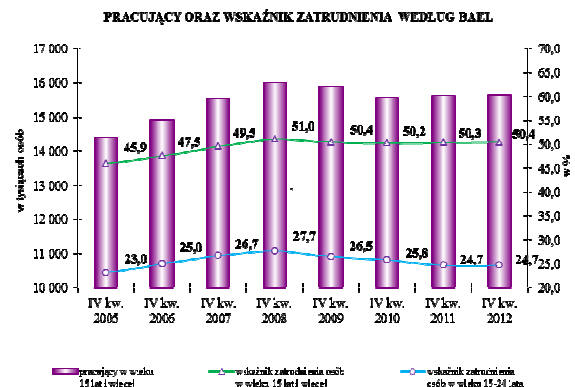
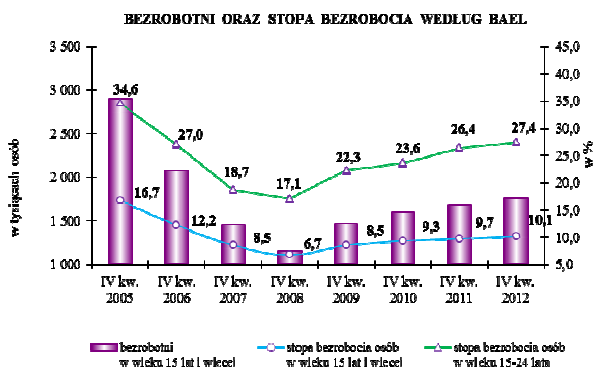
I. Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski (BAEL) ¹

W IV kwartale 2012 r. aktywnymi zawodowo pozostawało 56,0% ludności w wieku 15 lat i więcej, tj. o 0,3 p. p. więcej niż w IV kwartale 2011 r. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, który w Polsce oznacza wiek 18-59/64 lata, wyniósł 73,2% i wzrósł o 0,7 p. p. Wysoki poziom bierności zawodowej warunkowany jest przede wszystkim niską aktywnością młodzieży (34,0%), co wynika z przedłużania wejścia na rynek pracy przez osoby młode z uwagi na kontynuowanie nauki. Z drugiej strony niska pozostaje aktywność osób w wieku poprodukcyjnym (60/65+) – 6,9%. Zatem tylko co trzeci młody człowiek był aktywny zawodowo, podczas gdy aktywność osób w wieku 25-34 lata wynosiła 85,3%, a w wieku 35-44 lata 88,2%.

W IV kwartale 2012 r. biernymi zawodowo było 3 030 tys. młodych ludzi w wieku 15-24 lata i stanowili oni 22,2% wszystkich biernych zawodowo (13 656 tys. osób). W porównaniu do IV kwartału 2011 r., w grupie biernych zawodowo w wieku 15-24 lata, odnotowano spadek o 138 tys. osób, tj. o 4,4%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej wzrósł w IV kwartale 2012 r. do 50,4% (tj. o 0,1 p. p. w porównaniu do IV kwartału 2011 r.). Wśród osób w wieku 15-24 lata wskaźnik zatrudnienia wyniósł 24,7%, i w porównaniu do IV kwartału 2011 r. nie zmienił się.

Stopa bezrobocia młodzieży wyniosła w IV kwartale 2012 r. 27,4% i przeszła 2,5-krotnie przewyższała wartość charakteryzującą populację w wieku produkcyjnym (10,3%). W IV kwartale 2012 r. odnotowano wzrost stopy bezrobocia wśród młodych o 1,0 p. p. w porównaniu do IV kwartału 2011 r. Stopa bezrobocia osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 0,4 p. p. Wskaźnik stopy bezrobocia młodych jest najwyższy w porównaniu z pozostałymi grupami wiekowymi ludności i najwyższy był również jego wzrost w skali roku.

Należy dodać, że jakkolwiek wskaźnik bezrobocia młodzieży pozostaje zdecydowanie wyższy niż ludności w wieku produkcyjnym, to Polska nie stanowi tu wyjątku. Wysoką stopę bezrobocia młodzieży, często 2-krotnie przekraczającą wskaźniki dla osób w wieku produkcyjnym notuje się we wszystkich niemal krajach UE.

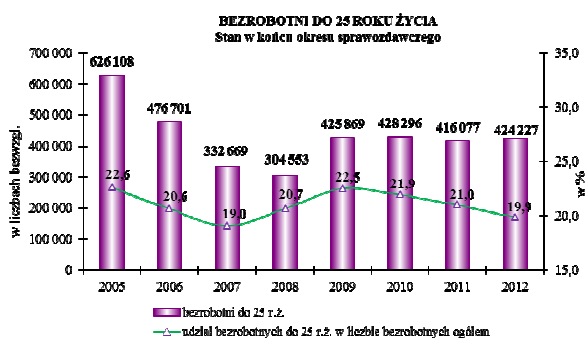
¹ Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski w IV kwartale 2012 r., GUS, Warszawa 2013 r.
 Od III kw. 2012 r. do uogólniania wyników badania BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Nastąpiły również zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostat. W związku z wprowadzonymi zmianami prezentowane wyniki BAEL nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 r.

II. Bezrobocie rejestrowane²

Na mocy przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.) m.in. osoby bezrobotne do 25 r. ż. mają status osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w związku z czym powiatowe urzędy pracy powinny przedstawić im propozycję zatrudnienia lub innej formy aktywizacji zawodowej w okresie do 6 miesięcy od dnia rejestracji. Poza usługami rynku pracy czyli pośrednictwem pracy, poradnictwem zawodowym i informacją zawodową, organizacją szkoleń, pomocą w aktywnym poszukiwaniu pracy, urzędy pracy oferują młodym bezrobotnym również inne działania wspierające aktywizację zawodową.

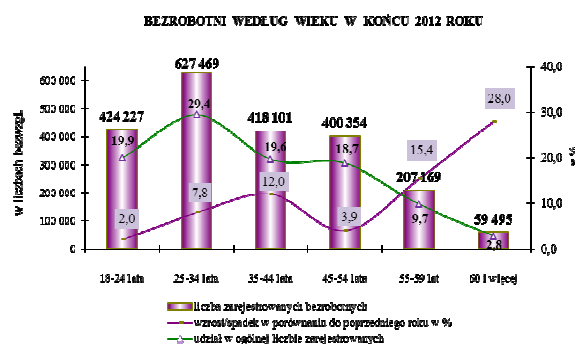
Poziom bezrobocia

W latach 1993-1995 w urzędach pracy zarejestrowana była najwyższa liczba młodych osób – powyżej 900 tys., przy czym w niektórych kwartałach przekraczała 1 mln osób. Wówczas też wysokie były udziały młodych w ogólnej liczbie zarejestrowanych – 34,5%. W kolejnych latach wyższy spadek liczby bezrobotnych osób w wieku 18-24 lata niż w pozostałych kategoriach wiekowych spowodował, że odsetek młodych w ogólnej liczbie zarejestrowanych zmniejszył się do 30,7% w końcu 1997 r., ale w końcu 1999 r. ponownie zwiększył się do 31%. W kolejnych latach utrzymał się proces spadku trwający do końca 2007 r., kiedy to młodzież stanowiła 19% zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych. W końcu 2008 r., w urzędach pracy zarejestrowanych było 304,5 tys. osób do 25 r. ż. Poziom bezrobocia młodych był najniższy analizując dane od początku 1991 r. W końcu 2009 r. przy ogólnym wzroście bezrobocia o 28,4% zwiększyła się również liczba młodych bezrobotnych. W urzędach pracy zarejestrowanych

było 425,9 tys. osób do 25 r. ż., tj. o 39,8% więcej niż przed rokiem. W 2010 r. poziom bezrobocia rejestrowanego ludzi młodych wzrastał zdecydowanie wolniej niż ogółu bezrobotnych. W końcu 2010 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 428,3 tys. osób do 25 r. ż., tj. o 0,6% więcej niż przed rokiem, wobec wzrostu liczby bezrobotnych ogółem o 3,3%. W końcu 2011 r. zarejestrowanych było 416,1 tys. ludzi młodych do 25 r. ż. i stanowili oni 21,0% bezrobotnych (rok wcześniej 21,9%). W skali roku odnotowano spadek w tej grupie o 2,9% (dla bezrobotnych ogółem odnotowano natomiast wzrost o 1,4%). Rok 2012 przyniósł wzrost liczby młodych o 2,0% do poziomu 424,2 tys. osób, przy wzroście liczby bezrobotnych ogółem o 7,8%, przez co zmalał udział młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych do 19,9%. Zatem obecnie co 5 bezrobotny ma 25 lat i mniej, podczas gdy do końca 2000 r. 3 na 10 bezrobotnych było w tym wieku.

Ponadto w końcu 2012 r. w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych było 29,4% osób w wieku 25-34 lata, 19,6% w wieku 35-44 lata, 18,7% w wieku 45-54 lata, 9,7% w wieku 55-59 lat oraz 2,8% w wieku 60 lat i więcej.

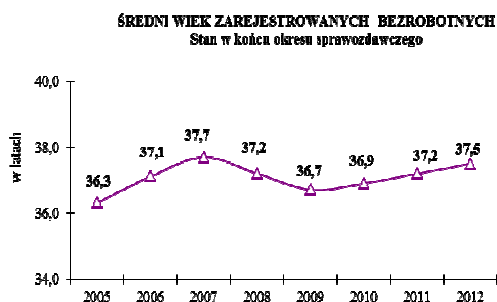

W porównaniu do stanu z końca 2011 r., w końcu 2012 r. odnotowano wzrost poziomu bezrobocia we wszystkich kategoriach wiekowych, przy czym najwyższy względny wzrost doty-

² Dane pochodzą z miesięcznego sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy oraz załącznika 1 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy” i załącznika 3 „Bezrobotni oraz poszukujący pracy oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności”.

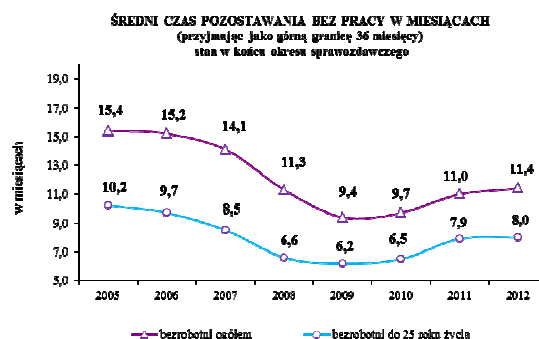
czył osób w wieku 60 lat i więcej (o 28,0%) oraz w wieku 55-59 lat (o 15,4%) i w wieku 35-44 lata (o 12,0%).

Średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych, w końcu 2012 r. wyniósł 37,5 roku, czyli wzrósł trzeci rok z rzędu. W najbliższych latach należy spodziewać się dalszego wzrostu wieku zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych ze względu na starzenie się społeczeństwa.

W końcu 2012 r. najwięcej młodych bezrobotnych miało wykształcenie policealne i średnie zawodowe – 111,0 tys. osób (26,2% ogółu bezrobotnych do 25 r. ż.). Młodych z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej było 186,6 tys. osób (44,0%). Wykształcenie średnie ogólnokształcące posiadało 91,2 tys. młodych (21,5%), wyższe zaś 35,4 tys. osób (8,3%).

Zarówno wiek jak i poziom wykształcenia wpływają na czas pozostawania bez pracy. Średni czas pozostawania bez pracy w końcu 2012 r. dla bezrobotnych ogółem wyniósł 11,4 miesiąca i był o 0,4 miesiąca dłuższy niż w końcu 2011 r. Młodzi pozostawali bez pracy dużo krócej, bo 8 miesiące wobec 7,9 miesiąca w końcu 2011 r. Jest to jednak wyłącznie informacja orientacyjna pozwalająca na porównywanie średniego czasu pozostawania bez pracy w poszczególnych okresach i dla wybranych grup bezrobotnych.

Wśród młodych do 25 r. ż. dominowały osoby poszukujące pracy od 1 do 3 miesięcy – 115,3 tys. osób (27,2% ogółu bezrobotnych do 25 r. ż.) oraz od 3 do 6 miesięcy – 100,6 tys. osób (23,7%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby poszukujące pracy powyżej 24 miesięcy – 32,4 tys. osób (7,6%).

Czas pozostawania bez pracy wzrasta wraz z wiekiem bezrobotnych i obniża się wraz z podnoszeniem się poziomu wykształcenia. Świadczy to o tym, że bardziej narażone na długotrwałe pozostawanie bez pracy są osoby starsze oraz posiadające niskie kwalifikacje zawodowe.

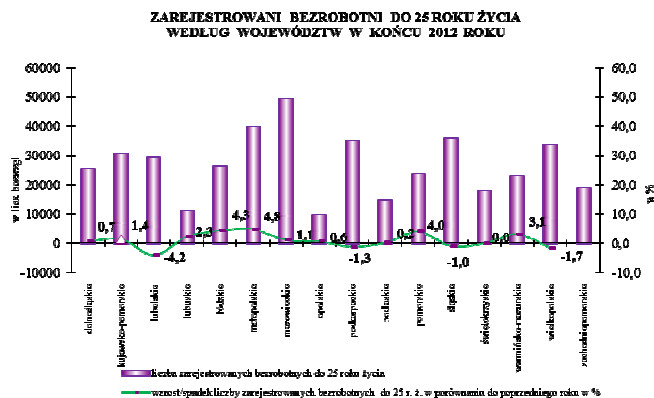
Najczęściej podnoszonym argumentem w kontekście bezrobocia młodzieży jest brak doświadczenia zawodowego. W końcu 2012 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych do 25 r. ż. najliczniejszą populację stanowiły osoby bez stażu pracy – 219,2 tys. osób (51,7% młodych bezrobotnych), następnie bezrobotni ze stażem pracy od 1 do 5 lat – 103,3 tys. osób (24,4%) oraz do 1 roku – 98,4 tys. osób (23,2%). Z tego względu młodzi 2-krotnie rzadziej niż starsi mają prawo do otrzymania zasiłku dla bezrobotnych.

W końcu 2012 r., prawo do zasiłku posiadało 28,8 tys. osób do 25 r. ż., co stanowiło 6,8% ogółu zarejestrowanych w tej kategorii wiekowej. Liczba ta w odniesieniu do stanu z końca 2011 r. wzrosła o 2,0 tys. osób (tj. o 7,7%). Wśród bezrobotnych ogółem prawo do zasiłku posiadało 16,8%.

Istotny wpływ na strukturę bezrobocia młodych mają zachodzące zmiany demograficzne oraz wzrost możliwości i zainteresowania podejmowaniem dalszej nauki. Nadal wysoka liczba młodych ludzi podejmuje studia wyższe i tym samym zarówno wśród ludności ogółem, jak i w poszczególnych grupach ze względu na aktywność ekonomiczną wzrasta odsetek osób legitymujących się dyplomami wyższych uczelni. Tym samym również w strukturze bezrobotnych odsetek osób z wyższym wykształceniem, z roku na rok, wzrasta. W końcu 1999 r. wyższe wykształcenie posiadało ok. 2% bezrobotnych, w końcu 2011 r. – 11,4%, a w końcu 2012 r. – 11,7%. Wśród młodych odsetek osób legitymujących się dyplomami wyższych uczelni zmniejszył się z 8,8% w końcu 2011 r. do 8,3% w końcu 2012 r. Nie ma możliwości porównania z 1999 r. ponieważ dane nt. struktury młodych bezrobotnych są gromadzone od 2005 r., kiedy to wśród młodych bezrobotnych dyplomy wyższych uczelni posiadało 5,5%.

Terytorialne zróżnicowanie

Liczba bezrobotnych do 25 r. ż., jak również zmiany poziomu bezrobocia w tej grupie, kształtowały się na różnym poziomie w poszczególnych województwach i powiatach.

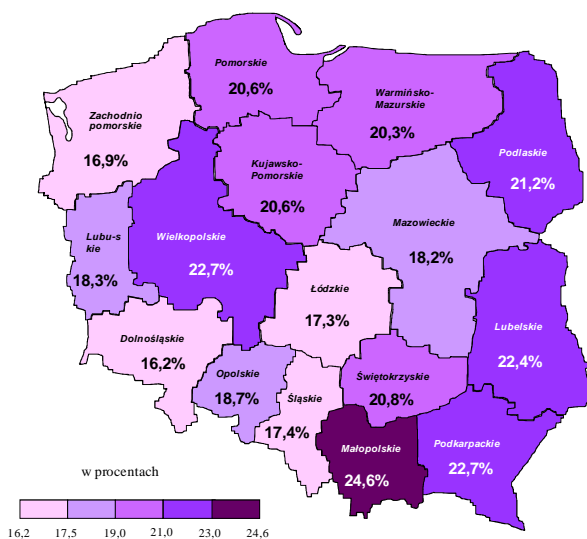
W końcu 2012 r. najwyższą liczbę bezrobotnych do 25 r. ż. odnotowano w województwie mazowieckim (49,5 tys. osób) oraz małopolskim (39,7 tys. osób). Z kolei najniższa liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej wystąpiła, podobnie jak w przypadku rozkładu liczby bezrobotnych ogółem, w województwach: opolskim (9,7 tys. osób), lubuskim (11,1 tys. osób) i podlaskim (14,6 tys. osób).

Należy zauważyć, że w 2012 r. w porównaniu do 2011 r., wzrost liczby

młodych bezrobotnych odnotowano w 11 województwach, najwyższy w dolnośląskim (o 6,2%), mazowieckim (o 4,8%), małopolskim (o 4,3%) i śląskim (o 4,0%). Spadek liczby bezrobotnych do 25 r. ż. wystąpił w 5 województwach, największy w lubuskim (o 4,2%).

W wyniku wyższego tempa wzrostu liczby bezrobotnych w starszych grupach wiekowych odsetek młodych zmniejszył się z 21,0% w końcu 2011 r. do 19,9% w końcu 2012 r.

**PROCENTOWY UDZIAŁ BEZROBOTNYCH DO 25 ROKU ŻYCIA
W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZT W KOŃCU 2012 ROKU**

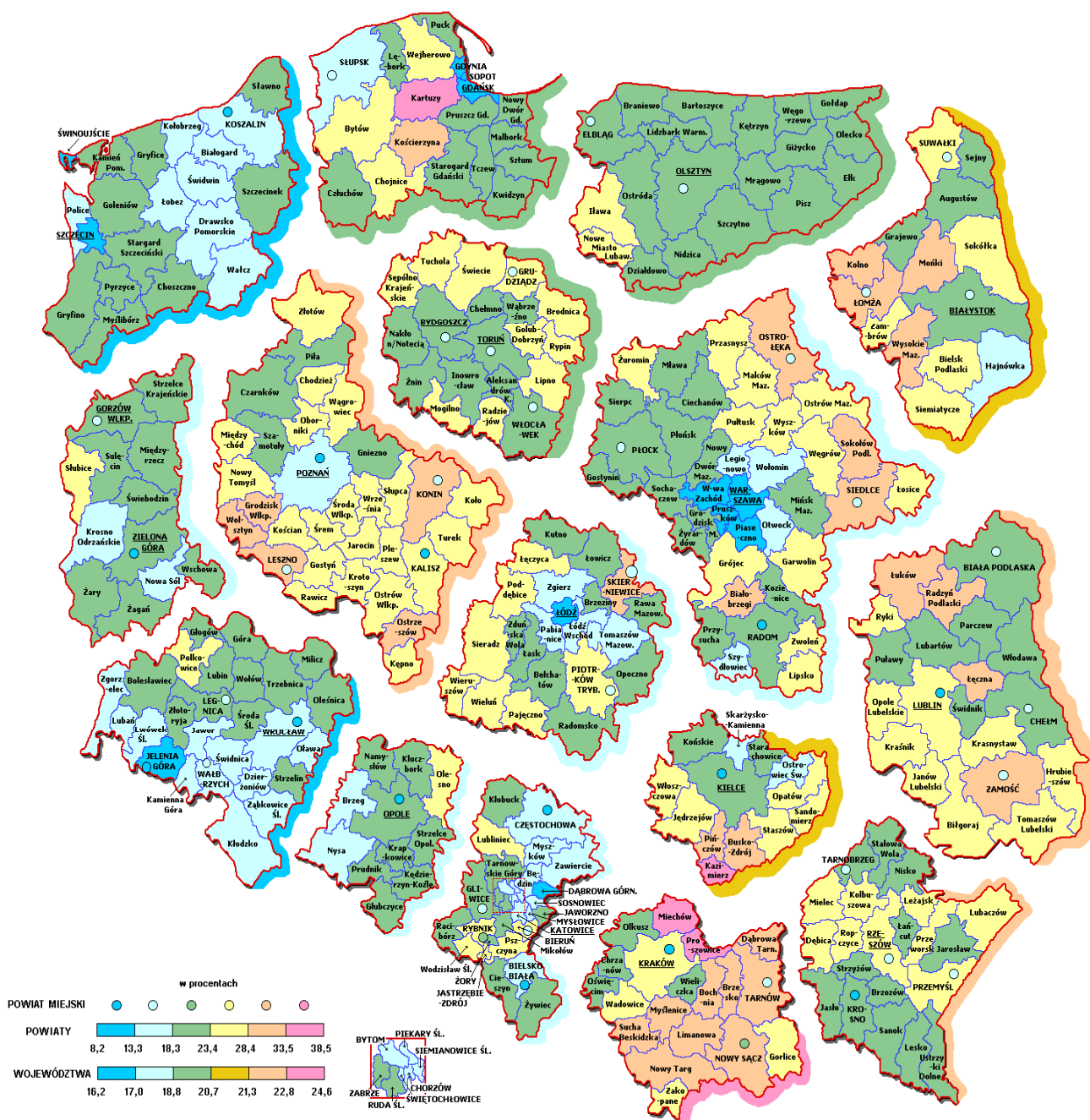
Rozpiętość odsetka bezrobotnych do 25 r. ż. w ogólnej liczbie zarejestrowanych kształtowała się w przedziale od 16,2% w województwie dolnośląskim do 24,6% w województwie małopolskim, a więc wyniosła 8,4 p. p. wobec 9,5 p. p. w końcu 2011 r.

Zauważyć należy, że terytorialne zróżnicowanie jest stałą cechą polskiego rynku pracy i wynika zarówno z nierównomiernego rozwoju społeczno – gospodarczego regionów, jak i ich położenia geograficznego.

Terytorialne zróżnicowanie rozkładu bezrobocia według wieku z pewnością uzależnione jest od struktury wiekowej ludności zamieszkałej na danym terenie. W przypadku powiatów zróżnicowanie to jest jeszcze wyższe niż

na poziomie województw i w końcu 2012 r. wyniosło 30,3 p. p. Na poziomie powiatu najniższe udziały osób młodych notowano w: M. Sopot (8,2%), M. Wrocław (8,4%), M. St. Warszawa (8,5%), zaś najwyższe w powiatach: proszowickim (38,5%), kartuskim (35,8%), kazimierskim (34,9%) oraz miechowskim (33,7%). Związane jest to z pewnością m. in. z większymi możliwościami znalezienia zatrudnienia w dużych miastach, przez młode i najczęściej dobrze wykształcone osoby.

Udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według stanu w końcu 2012 r.

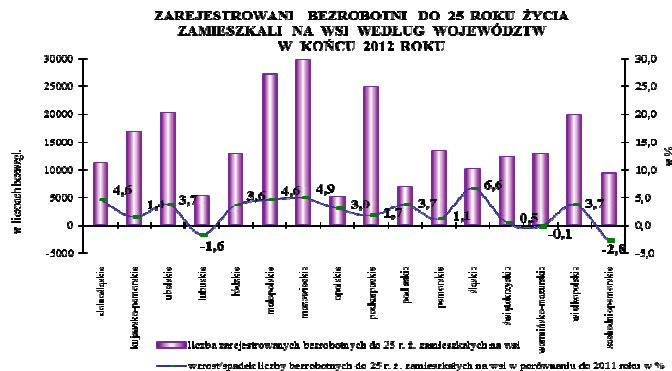

Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	2011 r.	2012 r.	2011 r.	2012 r.
Najwyższa wartość w %	26,2	24,6	40,2	38,5
Najniższa wartość w %	16,7	16,2	8,3	8,2
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	9,5	8,4	31,9	30,3

Bezrobotni do 25 roku życia według miejsca zamieszkania

W końcu 2012 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 238,3 tys. osób do 25 r. ż. zamieszkałych na wsi (tj. 25,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi). W odniesieniu do stanu z końca 2011 r. subpopulacja bezrobotnych do 25 r. ż. zamieszkałych na wsi wzrosła o 6,5 tys. osób, tj. o 2,8%. Liczba młodych bezrobotnych zamieszkałych w mieście (185,9 tys. osób) zwiększyła się o 1,7 tys. osób tj. o 0,9%.

W końcu 2012 r. na wsi, na 100 bezrobotnych młodych mężczyzn, przypadają 110 bezrobotnych kobiet do 25 r. ż., w mieście również 110.

Najwięcej bezrobotnych do 25 r. ż. zamieszkałych na wsi, było zarejestrowanych w następujących województwach: mazowieckim – 29,7 tys. osób (25,0% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi w tym województwie), małopolskim – 27,2 tys. osób (30,9%) i podkarpackim – 24,9 tys. osób (25,8%).

Najmniejsza liczba młodych bezrobotnych zamieszkałych na wsi znajdowała się w ewidencji urzędów pracy

w województwach: opolskim – 5,2 tys. osób (22,3%), lubuskim – 5,4 tys. osób (20,6%) i podlaskim – 6,9 tys. osób (29,1%).

W końcu 2012 r. spośród zarejestrowanych bezrobotnych do 25 r. ż. zamieszkałych na wsi, najliczniejszą populację stanowiły osoby bez stażu pracy – 125,3 tys. osób (52,6% ogółu młodych bezrobotnych zamieszkałych na wsi). Drugą grupą pod względem wielkości omawianego zjawiska byli młodzi bezrobotni posiadający 1-5 letni staż pracy – 62,0 tys. osób (26,0%), a następnie bezrobotni ze stażem pracy do 1 roku – 48,8 tys. osób (20,5%).

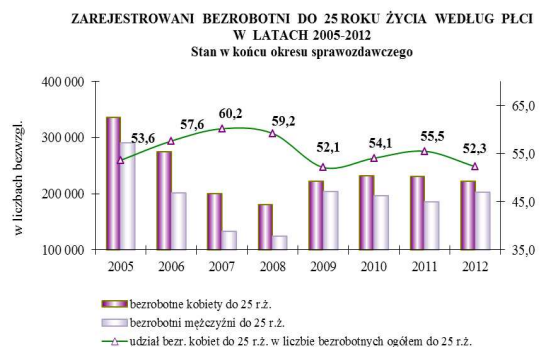
Wśród bezrobotnych w omawianej populacji osoby poszukujące pracy powyżej 12 miesięcy stanowiły 24,8% (tj. 59,2 tys. osób). Od 1 do 3 miesięcy pracy poszukiwało 59,9 tys. osób (25,2%), natomiast 56,7 tys. osób szukało pracy od 3 do 6 miesięcy (23,8%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby poszukujące pracy do 1 miesiąca – 25,2 tys. osób (10,6%) oraz od 6 do 12 miesięcy – 37,3 tys. osób (tj. 15,7%). Generalnie młodzi bezrobotni zamieszkali na wsi dłużej poszukują pracy od mieszkańców miast (8,6 miesiąca wobec 7,2 miesiąca).

Najwięcej bezrobotnych do 25 r. ż., zamieszkałych na wsi, posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe – 70,4 tys. osób (29,6% ogółu bezrobotnych do 25 r. ż. zamieszkałych na wsi) oraz zasadnicze zawodowe – 59,9 tys. osób (25,1%). Osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym było 47,4 tys. (tj. 19,9%), natomiast z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej zarejestrowanych było 44,1 tys. młodych osób (tj. 18,5%). Najmniej osób w tej populacji legitymowało się dyplomami wyższych uczelni – 16,5 tys. osób (6,9%).

Bezrobotni do 25 roku życia według płci

Wśród osób bezrobotnych ogółem, jak również wśród bezrobotnych do 25 r. ż., przeważają kobiety. W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 221,8 tys. młodych kobiet (tj. 52,3% zarejestrowanych bezrobotnych do 25 r. ż.). Wśród bezrobotnych ogółem udział kobiet wyniósł 51,4%.

Współczynnik feminizacji wśród młodych wyniósł w końcu 2012 r. – 110 (w końcu 2011 r. – 125), był więc wyższy niż dla bezrobotnych ogółem – 106.

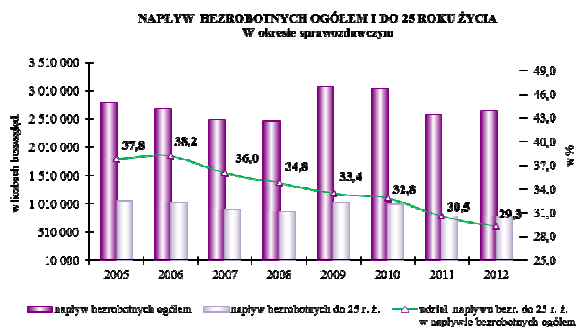
W końcu 2012 r., w porównaniu do stanu z końca 2011 r., przy wzroście liczby bezrobotnych do 25 r. ż. o 8,2 tys. osób (tj. o 2,0%), liczba bezrobotnych kobiet w omawianej grupie wiekowej zmniejszyła się o 9,1 tys. osób (tj. o 4,0%). Duży wzrost natomiast wystąpił wśród bezrobotnych mężczyzn do 25 r. ż. i wyniósł 17,3 tys. osób, tj. 9,3%.

Młode kobiety legitymują się wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni, a mimo to są bardziej narażone na długotrwałe bezrobocie. W końcu 2012 r. wśród zarejestrowanych młodych kobiet wyższe wykształcenie posiadało 11,8% (tj. 26,2 tys. kobiet), a 36,5% (tj. 80,9 tys. kobiet) miało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe. Wśród młodych bezrobotnych mężczyzn proporcje te wynosiły odpowiednio 4,6% i 52,2%. Wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym legitymowało się 51,7% kobiet (tj. 114,7 tys. osób) i 43,2% mężczyzn (tj. 87,5 tys. osób).

W końcu 2012 r., w ogólnej liczbie bezrobotnych do 25 r. ż., kobiety stanowiły 52,3% zarejestrowanych, zaś w grupie młodych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy było 64,3% kobiet. W grupie 32,4 tys. młodych bezrobotnych, którzy najdłużej oczekiwali na podjęcie zatrudnienia, czyli ponad 2 lata, kobiety stanowiły aż 70,8%. W tym samym okresie bez pracy powyżej 24 miesięcy pozostawało 10,3% zarejestrowanych młodych kobiet (23 tys. osób) i 4,7% zarejestrowanych mężczyzn (9,4 tys. osób). Oznacza to, że nawet w przypadku młodych kobiet ich czas pozostawania bez pracy jest o 2,5 m-ca dłuższy niż mężczyzn. Kobiety do 25 r. ż. pozostają w ewidencji urzędów pracy 9,2 miesiąca, a mężczyźni – 6,7 miesiąca. Różnica w czasie pozostawania bez pracy kobiet i mężczyzn zwiększyła się o 0,2 miesiąca w porównaniu do końca 2011 r.

Bilans bezrobotnych do 25 roku życia

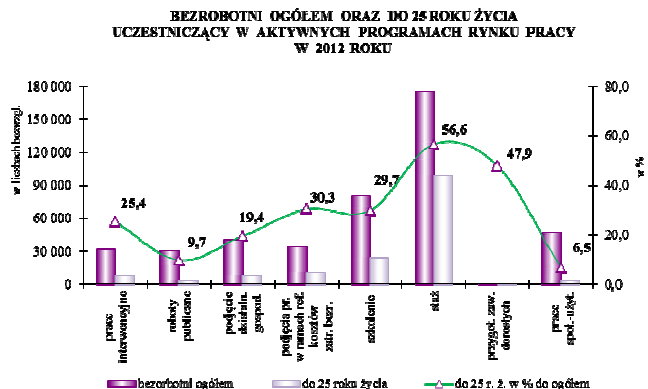
W 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 777,1 tys. osób do 25 r. ż. (tj. 29,3% napływu do bezrobocia ogółem), z tego po raz pierwszy zarejestrowało się 320,3 tys. młodych, a po raz kolejny 456,8 tys. osób. W porównaniu do roku 2011 odnotowano spadek rejestracji wśród młodych o 14,2 tys. osób, tj. o 1,8%.

W 2012 r. z ewidencji bezrobotnych wyłączone 704,0 tys. osób do 25 r. ż., tj. o 33,0 tys. osób mniej niż w 2011 r. (spadek o 4,5%). Najczęstszą przyczyną wyłączeń młodych bezrobotnych ze statystyki urzędów pracy były podjęcia pracy (37,8% odpływu tej populacji), niepotwierdzenia gotowości do pracy (33,0%) oraz rozpoczęcia stażu (14,0%).

W analizowanym roku pracę podjęło 266,3 tys. osób do 25 r. ż., tj. o 30,3 tys. mniej niż w 2011 r. (spadek o 10,2%). Prace niesubsydiowane podjęło 236,7 tys. młodych osób (spadek o 13,0%), natomiast w ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniono 29,5 tys. osób (wzrost o 21,0%).

W całym 2012 r. aktywnymi programami rynku pracy objęto 155,2 tys. młodych bezrobotnych wobec 104,8 tys. przed rokiem. Zatem w ciągu roku liczba zaktywizowanych młodych bezrobotnych wzrosła o 50,4 tys. osób, czyli o 48,1%. Osoby młode w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowiły 19,9%, a wśród zaktywizowanych 35,2%, zatem 15,3 p. p. więcej. Najpopularniejszą formą aktywizacji młodych bezrobotnych były staże, w których uczestniczyło 98,8 tys. bezrobotnych do 25 r. ż., a szkolenia rozpoczęło 23,7 tys. osób. Ponadto 29,5 tys. młodych

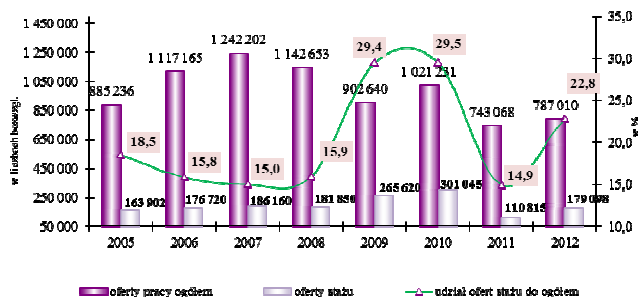

rozpoczęło prace subsydiowane, w tym 7,8 tys. otrzymało dotację na podjęcie działalności gospodarczej, a 10,4 tys. osób podjęło pracę w ramach refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.

Na ogólną liczbę 787,0 tys. ofert pracy zgłoszonych w 2012 r. do urzędów pracy - 179,1 tys. ofert dotyczyło stażu pracy, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród młodych bezrobotnych. Z ogólnej liczby zgłoszonych ofert stażu pracy - 71,0 tys. pochodziło z sektora publicznego (39,6% ofert stażu), a 108,1 tys. ofert stażu zgłosił sektor prywatny (60,4%). Oferty stażu stanowiły 22,8% wszystkich ofert, które pracodawcy zgłosili w 2012 r. Wzrosła ilość zgłaszanych do urzędów ofert pracy subsydiowanej (o 79,0 tys. ofert, tj. o 32,7%), w tym znacznie zwiększyła się liczba ofert stażu (o 68,3 tys. ofert, tj. o 61,6%).

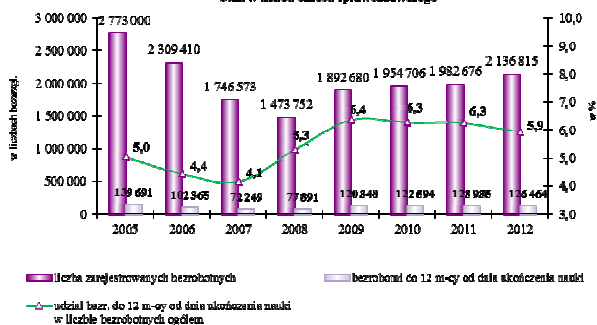
W końcu 2012 r. w urzędach pracy pozostawało 0,8 tys. niewykorzystanych ofert stażu, tym samym propozycje stażu stanowiły 3,7% wszystkich ofert niewykorzystanych w końcu roku.

NAPLYW OFERT PRACY OGÓLEM ORAZ OFERT STAŻU PRACY
W okresie sprawozdawczym

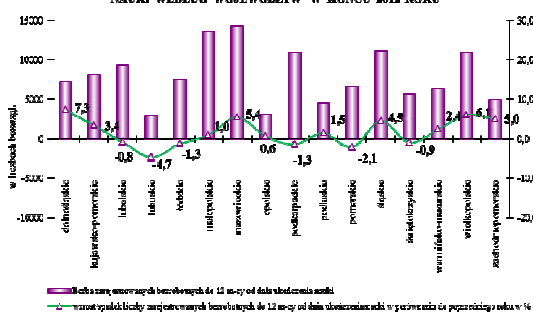
Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki

LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH OGÓLEM ORAZ DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI
Stan w końcu okresu sprawozdawczego

nych było 72,2 tys. bezrobotnych absolwentów. Jednak w następnych latach z roku na rok nieprzerwanie liczba bezrobotnych absolwentów wzrastała. W końcu 2008 r. wzrost wyniósł 7,8% w porównaniu do 2007 r., zaś w końcu 2009 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 120,3 tys. absolwentów i wzrost w stosunku do 2008 r. wyniósł aż 54,5%. Również w latach 2010-2012 liczba bezrobotnych absolwentów zwiększała się, choć dużo wolniej. W końcu 2012 r., w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 126,5 tys. absolwentów, tj. o 2,5 tys. (2,0%) więcej niż w 2011 r.

ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W KOŃCU 2012 ROKU

z mazowieckim (5,4%). Spadek liczby bezrobotnych absolwentów wystąpił w 6 województwach, najwyższy w lubuskim o 4,7%.

Specyficzną grupę młodzieży stanowią absolwenci, czyli osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

W latach 1998-2001 liczba bezrobotnych absolwentów z roku na rok zwiększała się. Spadek bezrobocia absolwentów, po raz pierwszy od kilku lat, odnotowany został w końcu 2002 r. i wyniósł 7,7%, podczas gdy liczba bezrobotnych ogółem zwiększyła się o 3,3% w odniesieniu do stanu z końca 2001 r. Notowany w kolejnych latach spadek liczby bezrobotnych absolwentów utrzymał się do końca 2007 r., kiedy to zarejestrowanych było 72,2 tys. bezrobotnych absolwentów.

Najwięcej bezrobotnych w omawianej kategorii zarejestrowanych było, w końcu 2012 r., w województwach: mazowieckim - 14,2 tys. osób, małopolskim - 13,6 tys. osób, śląskim - 11,1 tys. osób, podkarpackim i wielkopolskim po 10,9 tys. osób. Najmniej bezrobotnych absolwentów było w lubuskim - 2,9 tys. osób i opolskim - 3,0 tys. osób.

Najwyższą dynamikę wzrostu liczby bezrobotnych absolwentów w skali roku odnotowano w województwach: dolnośląskim (7,3%), wielkopolskim (6,1%)

Odsetek bezrobotnych absolwentów w liczbie bezrobotnych ogółem w końcu 2012 r. wyniósł 5,9%, a rozpiętość tego wskaźnika kształtowała się w przedziale od 8,4% w województwie małopolskim do 4,3% w województwie zachodniopomorskim, a więc wyniosła 4,1 p. p. wobec 5,0 p. p. w końcu 2011 r.

W końcu 2012 r., w strukturze bezrobotnych absolwentów 83,7% stanowiły osoby w wieku 18-24 lata, a 13,4% w wieku 25-34 lata. Najwięcej bezrobotnych absolwentów legitymowało się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (31,2%), a 29,4% bezrobotnych absolwentów miało wykształcenie wyższe. Absolwentów z wykształceniem średnim ogólnokształcącym było 18,6%, a z zasadniczym zawodowym 19,4%. Najmniej było bezrobotnych absolwentów z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 1,3%.

Z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w końcu 2012 r. prawo do zasiłku posiadało 4,6 tys. absolwentów (rok wcześniej 4,5 tys.).

Trudna sytuacja absolwentów na rynku pracy uzasadniana jest brakiem doświadczenia zawodowego, ale często również brakiem kwalifikacji zawodowych. W końcu 2012 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych posiadających zawód absolwenci stanowili 4,5%, podczas gdy wśród bezrobotnych bez zawodu ich udział był ponad dwukrotnie wyższy (11,7%).

W końcu 2012 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, najmniej było osób posiadających zawody mieszczące się w grupie siły zbrojne (7 osób) oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (159 osób).

Najwyższy był odsetek absolwentów wśród osób posiadających zawody mieszczące się w grupie specjaliści (25,4 tys. osób, tj. 13,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w tej grupie zawodowej), pracownicy usług i sprzedawcy (17,5 tys. osób, tj. 4,8%) oraz technicy i inny średni personel (16,4 tys. osób, tj. 6,4%).

W porównaniu ze stanem z końca 2011 r. liczba bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki zwiększyła się w 7 wielkich grupach zawodowych. Największy wzrost w liczbach bezwzględnych dotyczył grupy robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (o 0,4 tys. osób, tj. o 3,6%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (o 0,3 tys. osób, tj. o 2,0%). Spadek odnotowano w 3 wielkich grupach zawodowych - największy w grupie technicy i inny średni personel (o 1,4 tys. osób, tj. o 7,9%) oraz wśród specjalistów (o 0,7 tys. osób, tj. o 2,7%).

W malejącym rankingu zawodów posiadanych przez najwyższą liczbę bezrobotnych absolwentów w końcu 2012 r. pierwsze miejsce pod względem liczebności zajmowali sprzedawcy 6,3 tys. osób (tj. 3,8% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w tym zawodzie). Natomiast pierwszą lokatę wśród zawodów nierobotniczych zajął technik ekonomista. W końcu 2012 r. zarejestrowanych było 2,5 tys. bezrobotnych absolwentów w zawodzie technik ekonomista i stanowili oni 6,0% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w tym zawodzie.

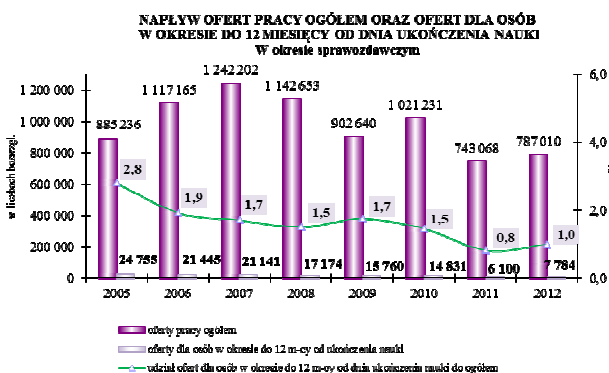
Ranking 10 zawodów według malejącej liczby bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w końcu 2012 r.

Zawód	Zarejestrowani bezrobotni ogółem		w tym w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki		
	w liczbach bezwzgl.	ranking	w liczbach bezwzgl.	ranking	w % do ogółu bezrob.
Ogółem	2 136 815		126 646		5,9
Bez zawodu	409 649		47 996		11,7
Posiadający zawody	1 727 166		78 468		4,5
w tym:					
Sprzedawca	167 878	1	6 333	1	3,8
Kucharz małej gastronomii	19 094	16	3 114	2	16,3
Fryzjer	20 048	14	2 916	3	14,5
Mechanik pojazdów samochodowych	19 334	15	2 812	4	14,5
Technik ekonomista	41 582	3	2 489	5	6,0
Pedagog	12 199	29	1 981	6	16,2
Technik informatyk	9 080	37	1 596	7	17,6
Specjalista administracji publicznej	10 497	33	1 447	8	13,8
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	13 700	24	1 373	9	10,0
Ekonomista	17 005	19	1 272	10	7,5

W rankingu 10 zawodów o najwyższej liczbie bezrobotnych absolwentów znalazły się aż 3 zawody wymagające wyższego wykształcenia: pedagog (2,0 tys. osób, tj. 16,2% bezrobotnych w tym zawodzie to absolwenci), specjalista administracji publicznej (1,4 tys. osób, tj. 13,8%) oraz ekonomista (1,3 tys. osób, tj. 7,5%).

Z powyższych danych wynika, że wybór kierunku studiów, jak również oferta kształcenia zgłaszana przez uczelnie nie idą w parze z faktycznym zapotrzebowaniem istniejącym na rynku pracy. Z drugiej strony faktem jest, że zapotrzebowanie to pozostaje niedostatecznie zbadane, choć pamiętać należy, że znaczna jest tu rola pracodawców, którzy niejednokrotnie mają problem z określeniem przyszłych potrzeb kadrowych. Tymczasem by zdobyć dobrych pracowników powinni włączyć się aktywnie w organizację edukacji, tak by szkoły dostarczały im absolwentów przygotowanych do pracy i aby absolwent po skończeniu studiów posiadał praktyczne, a nie tylko teoretyczne umiejętności. Dlatego już w czasie studiów należy zadbać o zdobycie odpowiedniego doświadczenia zawodowego. Tymczasem z badań GUS wynika, że blisko $\frac{3}{4}$ młodych osób w wieku 15-34 lata nie podejmowało pracy zarobkowej w czasie nauki. Pamiętać trzeba, że pracodawcy poza dyplomem biorą pod uwagę również doświadczenie zawodowe, znajomość języków obcych, dyspozycyjność, czy osobowość kandydata do pracy.

W 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 307,7 tys. absolwentów (tj. 11,6% napływu do bezrobocia ogółem). W porównaniu do roku 2011 odnotowano spadek rejestracji w tej grupie bezrobotnych o 7,3 tys. osób, tj. o 2,3%. W 2012 r. podjęcia pracy wśród absolwentów (87,0 tys. osób) stanowiły 7,9% ogółu podjęć pracy. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił spadek podjęć pracy w tej subpopulacji o 12,5 tys. osób (12,6%).

W 2012 r. do urzędów pracy zgłoszono 7,8 tys. ofert pracy dla osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, co stanowiło 1,0% ogółu zgłoszonych ofert pracy. W porównaniu do 2011 r. liczba ofert pracy dla absolwentów zwiększyła się o 1,7 tys. ofert, tj. o 27,6%. W tym samym czasie liczba ofert pracy ogółem wzrosła o 5,9%.

W liczbie zgłoszonych w 2012 r. ofert pracy dla absolwentów było: 2,8 tys. ofert pracy z sektora publicznego, 5,0 tys. ofert z sektora prywatnego, 2,3 tys. ofert pracy niesubsydiowanej, 5,5 tys. ofert pracy subsydiowanej, 0,7 tys. ofert pracy sezonowej.

Najwięcej ofert pracy dla absolwentów zgłoszono w województwach: podkarpackim – 1,1 tys. ofert pracy (tj. 2,3% ogółu zgłoszonych ofert w tym województwie), lubelskim – 1,1 tys. ofert (2,9%), łódzkim – 0,9 tys. ofert (2,1%) oraz śląskim – 0,8 tys. ofert (0,9%). Najmniej ofert dla absolwentów zgłoszono do urzędów pracy w województwach małopolskim (29 ofert) i pomorskim (39 ofert).

W końcu 2012 r. niewykorzystanych pozostało 57 ofert pracy dla absolwentów, tj. 0,2% ofert niewykorzystanych ogółem.

Bezrobotni, którzy ukończyli szkołę wyższą, do 27 roku życia

W roku akademickim 2011/2012 w 460 szkołach wyższych kształciło się 1 764,1 tys. osób, podczas gdy w roku szkolnym 1990/1991 było to niewiele ponad 400 tys. osób. Współczynnik skolaryzacji brutto³ wzrósł w tym czasie z 12,9% do 53,1%⁴.

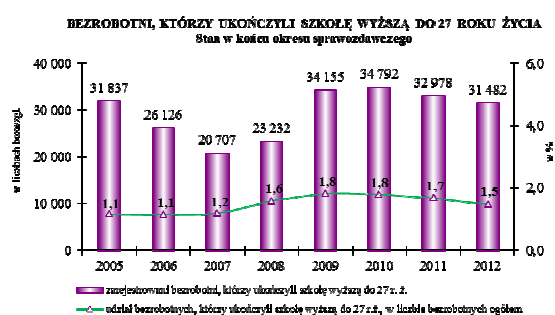
Wśród zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych ogółem w końcu 2002 r. wyższe wykształcenie posiadało niecałe 4%, zaś w końcu 2012 r. aż 11,7% bezrobotnych. Zatem ukończenie szkoły wyższej w dzisiejszych czasach, przy stosunkowo wysokim nasyceniu

³ Współczynnik skolaryzacji brutto jest to wyrażony procentowo stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji (według stanu w dniu 31 grudnia) osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia (19-24 lata).

⁴ Szkoły wyższe i ich finanse w 2011 r., GUS, Warszawa 2012.

ryнку specjalistami z wyższym wykształceniem nie jest już gwarantem szybkiego uzyskania zatrudnienia, choć nadal zwiększa szanse na rynku pracy o czym świadczy fakt, że stopa bezrobocia osób z wyższym wykształceniem jest relatywnie najniższa, również wśród absolwentów. W przypadku osób z wyższym wykształceniem w IV kwartale 2012 r. wyniosła ona 5,7% wobec 18,7% w przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym.

W roku akademickim 2010/2011 spośród ogólnej liczby 497,5 tys. absolwentów szkół wyższych 24,7% stanowili absolwenci kierunków ekonomicznych i administracyjnych, a 14,4% absolwenci kierunków pedagogicznych. Kierunki humanistyczne ukończyło 7,7% absolwentów, a 12,8% kierunki społeczne. Natomiast kierunki inżyniersko-techniczne ukończyło zaledwie 5,8% absolwentów szkół wyższych. W stosunku do poprzedniego roku akademickiego najbardziej wzrósł udział kierunków medycznych (o 1,8 p. p. do 8,6% absolwentów) i inżyniersko-technicznych (o 0,9 p. p.), najsilniej spadł udział kierunków najpopularniejszych, tj. pedagogicznych (o 1,1 p. p.), społecznych (również o 1,1 p. p.) oraz ekonomicznych i administracyjnych (o 1,0 p. p.)⁵.

Kierunek uzyskanego wykształcenia ma wpływ na powodzenie na rynku pracy, choć obok niego liczą się także zdobyte umiejętności, czy posiadane doświadczenie zawodowe. Warto wspomnieć, że wybór kierunków studiów stanowi wypadkową wielu czynników, takich, jak: zainteresowania, możliwości podjęcia studiów na określonym kierunku, oferta szkół wyższych, czy odległość od miejsca zamieszkania.

Specyficzną kategorię bezrobotnych z wyższym wykształceniem stanowią osoby do 27 r. ż., gdyż przyjęto, że wiek ukończenia szkoły wyższej przesuwają się. W końcu 2012 r., w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było 31,5 tys. bezrobotnych, którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 r. ż. (tj. 1,5% bezrobotnych ogółem). W porównaniu do 2011 r. liczba bezrobotnych w omawianej grupie zmalała o 1,5 tys. osób (tj. o 4,5%), przy wzroście liczby bezrobotnych ogółem o 7,8%.

Prawo do zasiłku posiadało zaledwie 1,7 tys. osób w omawianej kategorii (5,3% ogółu bezrobotnych do 27 r. ż.).

W końcu 2012 r. najwięcej bezrobotnych w omawianej grupie zarejestrowanych było w województwach: małopolskim i mazowieckim (po 3,3 tys. osób), śląskim (3,1 tys. osób), oraz podkarpackim (3,0 tys. osób), a najmniej w województwach lubuskim (0,6 tys. osób) i opolskim (0,8 tys. osób).

Napływ bezrobotnych, którzy ukończyli szkołę wyższą, do 27 r. ż. wyniósł 91,2 tys. osób (3,4% ogółu napływu do bezrobocia). W porównaniu do 2011 r. nastąpił spadek rejestracji bezrobotnych w tej grupie o 5,5 tys. osób (tj. o 5,6%). Pracę podjęło 33,9 tys. osób do 27 r. ż., tj. o 6,2 tys. osób mniej (15,5%).

Podsumowanie

Bezrobotnymi pozostaje przeszło 2 mln osób, a stopa bezrobocia w końcu 2012 r. wynosiła 13,4%. Niestety znacznie wyższa pozostaje stopa bezrobocia młodzieży i co trzeba szczególnie podkreślić dzieje się tak nie tylko w Polsce, ale w całej Unii Europejskiej. Według danych Eurostat zharmonizowana stopa bezrobocia młodzieży w grudniu 2012 r. wyniosła w Polsce aż 28,4%⁶, czyli była blisko 3-krotnie wyższa niż zharmonizowana stopa bezrobocia ogółem (10,6%). Stopa bezrobocia młodzieży w Polsce była również wyższa od średniej w Unii Europejskiej (23,4%), choć pozostawała niższa niż w takich krajach jak: Hiszpania, Grecja, Słowacja, Włochy, Portugalia czy Irlandia.

⁵ Szkoły wyższe i ich finanse w 2011 r., GUS, Warszawa 2012

⁶ Eurostat newsrelease euroindicators, December 2012, 19/2013 – 1 February 2013

Wysokie bezrobocie młodych stanowi poważny problem społeczny gdyż wywołuje skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne. Efektem bezrobocia młodych może być ubóstwo, marginalizacja, a w skrajnych przypadkach wykluczenie społeczne. Konieczne zatem jest podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie liczby młodych bezrobotnych i stopy bezrobocia młodzieży, ale również ograniczenie zawieranych umów o pracę tzw. śmieciowych, które uniemożliwiają młodym dostęp do bezpłatnej służby zdrowia czy kredytów, a tym samym do stabilizacji. W tym celu niezbędne jest również szersze wykorzystanie instrumentów przewidzianych ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), ale również szukanie nowych korzystnych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji młodzieży.

Osoby do 25 r. ż. są podstawową grupą objętą aktywnymi programami rynku pracy o czym świadczy fakt wysokiego udziału młodych w ogółem zaktywizowanych (35,2% w 2012 r.). Młodzi najczęściej korzystają z usług i instrumentów rynku pracy, które umożliwiają zdobycie kwalifikacji lub doświadczenia zawodowego (tj. szkolenia, staże, dofinansowanie studiów podyplomowych czy kosztów egzaminów). Ponadto urzędy pracy oferują również dodatkowe formy pomocy finansowanej z Funduszu Pracy m. in.: refundacja całości lub części kosztów przejazdu na szkolenie, możliwość uzyskania zwrotu kosztów wyżywienia i zakwaterowania podczas szkolenia. Pracodawca, który zatrudni bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy może otrzymać refundację kosztów poniesionych z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego, zwrot części kosztów poniesionych na wynagrodzenie i składki na ubezpieczenie społeczne w ramach prac interwencyjnych czy robót publicznych. Dodatkową formą wsparcia są środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Intensyfikacja działań na rzecz młodzieży wymaga podjęcia różnego rodzaju inicjatyw, służących wsparciu osób młodych w skutecznym wejściu na rynek pracy. Dlatego też Minister Pracy i Polityki Społecznej zaproponował organom zatrudnienia, tj. marszałkom województw i starostom powiatów podejmowanie, w ramach regionalnych polityk rynku pracy, działań służących rozwiązaniu najbardziej istotnych problemów rynku pracy. Aby odwrócić niekorzystne tendencje dotyczące młodych, powiatowe urzędy pracy muszą ułatwiać osobom bezrobotnym lepsze rozpoznawanie rynku pracy, a także zdobycie odpowiednich umiejętności i kompetencji, które pozwolą na sprawną i długotrwałą obecność na rynku pracy. Urzędy pracy mogą osiągnąć zamierzone cele poprzez lepsze diagnozowanie zapotrzebowania na kwalifikacje na lokalnych rynkach pracy oraz lepszą współpracę z partnerami, również niepublicznymi.

Trudna sytuacja młodzieży na rynku pracy była ponadto impulsem do wdrożenia w 2012 r., przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Programu *Młodzi na rynku pracy*. Program jest pakietem działań, inicjowanych bezpośrednio przez resort pracy, a także podejmowanych wspólnie z partnerami rynku pracy, w celu szeroko zakrojonego wsparcia osób młodych w wejściu na rynek pracy. Działania te stanowią uzupełnienie standardowych usług oferowanych bezrobotnym i poszukującym pracy przez urzędy pracy.

W ramach Programu, Minister Pracy i Polityki Społecznej przyznał w 2012 r., z rezerwy Funduszu Pracy na realizację programów specjalnych dla osób do 30 r. ż., kwotę 67 milionów złotych, którą otrzymało 150 powiatowych urzędów pracy. W ramach tych środków urzędy pracy zaplanowały zaktywizowanie do końca 2012 r. 9 638 osób do 30 r. ż.

W ramach Programu realizowany jest również projekt pilotażowy pn. „Twoja Kariera – Twój Wybór”, którego celem jest przetestowanie wzorcowego schematu pracy z osobami bezrobotnymi do 30 roku życia oraz sprawdzenie w praktyce innowacyjnych narzędzi służących zwiększaniu aktywności, samodzielności i mobilności osób młodych.

Opracowano:

Wydział Analiz i Statystyki (JMŁ, WK)